

Utvecklingsstördas normalisering

svensk filosofi värd att exportera

1 400 personer som arbetar med psykiskt utvecklingsstörda har kongressat i Warszawa. Dessförinnan hölls ett internationellt seminarium i Malmö kring utbildning och habilitering av psykiskt utvecklingsstörda. Gunnar Mo, rektor vid Skellefteå särskola, berättar från båda tillfällena.

25 augusti—2 september hölls kongress i Warszawa av International Association for the Scientific Study of Mental Deficiency (IASSMD). Det var den andra sammankomsten i sitt slag. (Den första anordnades i Montpellier, Frankrike, för tre år sedan.)

Kongressen hade lockat ca 1 400 deltagare från snart sagt hela världen. Det var huvudsakligen medicinare, psykologer och skolfolk som hade kommit samman. Programmet hade liksom vid föregående kongress en mycket stark medicinsk slagsida. Föreläsningarna hade åtskilligt att ge även en skolman, men otvivelaktigt vore det önskvärt att man vid nästa kongress (i Holland om tre år) förutom föreläsningar av gemensamt intresse söker renodla medicinar-, psykolog- och pedagoglinjer. Eftersom många föreläsningar var lagda vid samma tidpunkt måste deltagarna tyvärr välja bort åtskilligt, varför jag nu med spänd förväntan ser fram mot den kompendiesamling som under hösten ska sändas ut till oss.

Om jag gör en grov sammanfattning av den informationsflod, som välde över mig under nio intressanta och stimulerande dagar, faller följande punkter ut.

- Den svenska filosofin kring de utvecklingsstördas normalisering tycks vara tämligen okänd ute i världen. Våra vänner från ett sydeuropeiskt land visade med tydlig stolthet en film från en vacker och välplanerad institution uppe i bergen, fjärran från allfarvägen. Utsikten var magnifik. Filmen möttes av hänryckta

applåder — och jag satt där beklämd med tanke på alla de pigga barn jag sett som fräntogs möjligheten att växa in i det samhälle de borde få leva i.

Medicinalrådet Karl Grunewald, Stockholm, talade över ämnet Organization of Service for the Mentally Retarded. Det gjorde han med sin vanliga verbala elegans och rakbladsvassa skärpa. Tyvärr pågick samtidigt aktiviteter på sju andra platser i kongressbyggnaden, varför effekten av föredraget torde bli begränsad. Enligt min mening bör skolöverstyrelse och socialstyrelse även i framtiden bevaka det internationella fältet och låta våra toppexperter delta i noga planerade internationella framträdanden. Vår normaliseringsfilosofi är sannernigen värd att exporteras.

- Världen över framställs en del film kring de utvecklingsstörda. Kvaliteten är naturligtvis skiftande både när det gäller innehåll och utförande. Jag tror att såväl vård som särskola och Föreningen för utvecklingsstörda barn skulle med tillfredsställelse hälsa att dessa filmer (ett 20-tal) köptes upp och placerades vid Utbildningsförlaget för uthyrning till självkostnadspris. Som ett exempel kan nämnas R Hebers film om Milwaukee Project. Jag tar klart avstånd från de slutsatser som dras av försöket, men åtskilliga pedagogiska idéer är intressanta och väl värda att ta vara på.

Denna kongress av jätteformat hölls i Palace of Culture and Science, gemenligen kallad Kulturskrapan. Palatset, som är en gåva av Sovjet, har en i stort sett funktionell och elegant interiör, som säkerligen fyller en utomordentlig uppgift i Polens kulturliv. Dess exteriör dominerar helt stadsbilden och kröns av ett vasst torn som sträcker sig som ett varnande pekfinger över warszawaborna.

Det bestående värdet av en kongress som denna är kanske

inte lika med summan av alla föreläsningar. Till denna summa måste läggas alla vänskapsband som knutits över hela klotet, alla pågående projekt man fått ta del av inte minst i korridorsnacket, alla tips om intressanta studieobjekt etc.

Intellektuella glädjestunder i Malmö

Kongressen i Warszawa föregicks 17—21 augusti av IASSMDs första internationella seminarium kring utbildning och habilitering av psykiskt utvecklingsstörda. Vårdstad var Malmö.

Seminariets första dag ägnades köpenhamnsområdet, där deltagarna studerade träningskolor, barnsjukhus, förskolor och träningslägenheter för utvecklingsstörda. I Malmö skedde på kvällen seminariets öppnande, varpå de 192 deltagarna från länder världen över samlades till bankett.

Så följde tre dagar fyllda av intellektuella glädjestunder. Det som fascinerade mig själv mest var troligen att så många topputrustade personligheter i alla världsdelar delade mitt verksamhetsområde och många gånger även åsikter. Då känner man sig styrkt.

Av alla intressanta och givande föreläsningar måste särskilt nämnas Eloisa Gracia de Lorenzo, psykolog i Montevideo, och hennes engagerade redogörelse om hur man vid hennes sjukhus försöker följa upp "riskmodrar" (diabetes, insufficienser hos moderkakan m.m.) redan under graviditeten. I samband med förlossningen kopplas ett specialistlag in på modern och hennes familj. Lagets sammansättning avgörs av det enskilda behovet.

James Winschel, professor vid Syracuse University i USA, gav i sitt anförande en oförglömlig lovsång till kärleken människor emellan i och utanför skolan. I den efterföljande diskussionen höll han gärna med om att det

självfallet även behövs konkreta träningsmoduler, hopsatta allt efter den enskilde elevens träningsbehov.

Paul Odébäck och Lennart Wessman gjorde ett gott arbete när de redovisade svenska skolformer för utvecklingsstörda.

Eftermiddagarnas gruppdiskussioner torde trots allt ha varit de mest givande inslagen. Ett genomgående drag i diskussionerna var fö att "specialisterna" fick rejält på huden. Specialisterna omvittnades som främlingar som dyker upp i skolorna någon gång i terminen, gör en del utredningar, mumlar litet och går till nästa skola, så småningom producerande ett utlåtande helt frikopplat från andras värderingar.

Mitt försynta påpekande att det väl i så fall närmast var skolans fel att inte inlemma specialisterna (psykologer, skolläkare) på ett vettigt sätt i sin verksamhet möttes först av undran. Detta ledde till en kort redogörelse för vår syn på de regelbundet och tätt återkommande elevvårdskonferenserna och det intensiva arbetet mellan dessa, då elevvårdspersonalen svetsas samman till ett effektivt arbetslag. Ska man verkligen tala om någon "specialist" i sammanhanget torde det i så fall vara lära.

Den entusiasm som redogörelsen mötte tvingar mig nu att låta trycka Skellefteås elevvårdsutredning på engelska och sända den över fem världsdelar.

Sista seminariedagen ägnades skolor, vårdhem och skyddade verkstäder i malmöområdet. Största intresset tilldrog sig Värner Rydén-skolan, som med sitt nya lokalsystem ställer allt vedertaget på huvudet.

IASSMD-seminariet i Malmö blev enligt min mening en hundraprocentig framgång. Bestående band knöts mellan människor i hela världen som engagerat arbetar med och för psykiskt utvecklingsstörda. En fin PR-framgång torde seminariet också ha varit för Sverige. ■